

Pierre Broué

## Nytt förord till *Icke skyldig* (2005)<sup>1</sup>

Rapporten från Undersökningskommissionen för anklagelserna mot Trotskij under Moskvarättegångarna publicerades 1938 under titeln *Not Guilty*.<sup>2</sup> Kommissionen avslutade sitt arbete i New York den 21 september 1937 med att utse en kommission med tre medlemmar (John Dewey, president, Suzanne La Follette, sekreterare, och Benjamin Stolberg) för att skriva den enhälligt antagna slutrapporten.

Rapportens slutsats är mycket kortfattad:

22. Vi finner därför att Moskvarättegångarna är konspirationer.
23. Vi finner därför Trotskij och Sedov icke skyldiga.

Under tiden från Trotskij's kamp för att övertyga sina kamrater att arbeta för att bilda och aktivera Undersökningskommissionen, tills kommissionärerna undertecknade den slutliga rapporten, hade situationen förändrats. Folkfronten fortsatte att upprätthålla den svagsinta illusionen om en så kallad kamp mellan "demokratierna" och "fascismen". Många ser fortfarande det Spanska inbördeskriget på detta sätt. Men i själva verket var detta krig en genuin revolution, vilken Stalin inte ville ha och som därför saboterades av stalinisterna. Nederlaget för den spanska revolutionen blev förspelet till Andra världskriget, som bröt ut precis ett år senare.

Ingen visste ännu, eller misstänkte ens, att ett krig skulle bryta ut kort efter att alliansfördraget mellan Hitler och Stalin hade slutits 1939. Det var inte de i Sovjet som verkligen samarbetade med Hitlers Tyskland som hade oturen att anklagas för förräderi, torteras och förföljas, och slutligen avrättas i Moskva. De verkliga medlöparna till Hitler var ledarna för det land som dessa olyckliga lojalt hade tjänat och som belönade dem med att mörda dem på grymmast möjliga sätt, efter att först ha anklagat dem för just det förräderi som de själva var skyldiga till!

Först under de senaste åren har det äntligen spridits ljus över de dunkla omständigheterna bakom en del av de dessa rättegångar, såsom att inga av de som anklagades för att vara länkar i den kedja av förrädare som skulle ha förberett brott mot Sovjetunionen ställdes inför Sovjettribunalen. En noggrann undersökning av de uttalanden där vittnen och anklagade påstods ha anklagat andra, och en jämförelse av åtal mot de anklagade, ger oss möjlighet att klargöra ett antal hittills olösta frågor.

Jag har använt en del av resultaten av denna undersökning i min senaste bok *Communistes contre Staline* [Kommunister mot Stalin] för att reda ut vad som hände med de olyckliga som avrättades under förhören för att de vägrade samarbeta med sina plågoandar. Bland dessa fanns historikern Prigozjin och den kommunistiske veteranen Juri Gaven. Den senare hade skrivit till Trotskij från Berlin, där han undergick medicinsk behandling. Det var där han träffade Trotskij's son Leo Sedov. För detta sköts han... på en bår.

Läsaren kommer med passionerat intresse att följa den väg på vilken hela bygget av falska anklagelser raseras sten för sten. De påstådda "bekännelserna" av en enda man kunde sända många andra i döden. Men Undersökningskommissionen krossar fullständigt hela grunden för anklagelserna.

<sup>1</sup> Detta förord skrevs till 2005års brittiska nyutgåva av Dewey-kommissionens rapport *Not Guilty*.

<sup>2</sup> *Not Guilty* finns i svensk översättning, se [Icke skyldig!](#)

För att citera bara ett avsnitt: Undersökningskommissionen bevisade att Pjatakovs påstådda resa till Oslo i december 1935 var praktiskt omöjlig. Därför faller alla de anklagelser som han gjorde på sin egen orimlighet, liksom uttalanden från vittnet Buchartsev och ”bekännelserna” från I.N. Smirnov, Karl B. Radek, Tjestov, Muralov, Vladimir Romm och andra. Idag återstår praktiskt tagit ingenting av alla dessa lögnar, förutom, kanske, en känsla av skam hos de tidigare anhängarna och medlöparna till den stalinistiska skolan.

Vi vet nu att det fanns ett stort antal fångar som hölls ”i reserv”, bara för att bli avrättade när de vägrade erkänna. Mot alla odds finns det kvar en del spår av dem. Både åklagarna och de anklagade citerade från brev, för vilkas existens ingen kan producera det minsta bevis och som förmodligen aldrig existerade! I själva verket skulle det ha varit ren galenskap att skicka brev från utlandet till Sovjet med detaljer om terroristaktioner, och dessutom via den vanliga posten. Ändå var detta vad Trotskij anklagades för att göra!

För två år sedan deltog jag i en debatt i Trotskijmuséet (nu kallat Exilmuséet) i Mexico City. Ämnet var betydelsen av Försvarskommittén för Leo Trotskij och Undersökningskommissionen i samtida historia. Det var ganska intressant. En av deltagarna, Thomas R. Poole, författare till ett mycket bra arbete om ”Moträttegången”, drog pessimistiska slutsatser. Enligt honom ”segrade den totalitära apparaten över de som höll fast vid sanningen och fullständigt isolerades”.<sup>3</sup>

I slutet av sitt arbete skriver han: ”Det var Stalin som vann, även om Trotskij hade rätt.” Hur märkligt kortsynta är de som inte kan se skogen för alla trån! Thomas Poole är typisk för den sorts forskare som har varit så nergrävda i detaljer att de inte kan se deras innebörd eller läser in saker som inte finns där.

Till hundraårsdagen för Trotskij födelse, som ägde rum på dagen trettioåttio år före Oktoberrevolutionen, publicerade Leo Trotskij-institutet en speciell utgåva med titeln ”Moskvarättegångarna världen runt”,<sup>4</sup> som till stor del behandlar det vi har kallat ”De saknade rättegångarna” – med andra ord, morderna på personer som Juliet Stuart Poyntz, Andrés Nin och Grylewicz, vilka avrättades utan ens en förespeglning av rättegång – och de försök att imitera Moskvarättegångarna som gjordes i andra länder. Vår sammanfattning avslutades med följande ord:

Det var Trotskij kampanda som ledde och inspirerade det organiserade motståndet mot denna skrämmande och mäktiga maskin. Vi tillägnar denna utgåva honom, på 100-årsdagen av hans födelse, och föreslår följande ord från Trotskij, som yttrades under denna tid av kamp, som ett passande eftermäle: ”Den högsta graden av mänsklig lycka kan inte sökas i nuet, utan under förberedelserna för framtiden”. Det är ingen tvekan om att Trotskij kamp mot Moskvarättegångarna utgjorde en väsentlig del i denna kamp för mänsklighetens framtid.

Översättning: *B. Svensson*

### **Tidsdokument:**

[Fallet Leo Trotskij](#), stenografiskt protokoll från Deweykommissionens förhör med Trotskij och [Icke skyldig!](#), kommissionens slutrapport.

[Icke skyldig! Dewey-kommissionens utlåtande om Moskvarättegångarnas anklagelser mot Trotskij](#), kommentar till slutrapporten från dagstidningen *Folkets Dagblad* i december 1937.

<sup>3</sup> Om Pooles arbete, se Gérard Roche: [En mästertlig avhandling: Counter-Trial av Thomas R Poole](#)

<sup>4</sup> Broué syftar på ett specialnummer (nr 3 1979) om Moskvarättegångarna av den franskspråkiga tidskriften *Cahiers Léon Trotsky*. Numret finns här: [Numéro 3 \(juillet–septembre 1979\)](#). Det rör sig om en bok på drygt 250 sidor. Den i föregående not redovisade artikel n av G Roche är från detta nummer.